

מרטין יונש: יום כביסה

ד-ר נורית כהנמקי

מרטין יונש

גדרה, נורה - ירושלים 11. NOV. 1966

בושותיהם הסגוגניות של הכפריים. תמונתו מזכירות את הסיפור המתמשך של זקני הכפר, על גבוריו, מאפיינות את הכפריים על ידי ידיים ורגליים עצומות, ומגישות את הדיקורטיבי כערך — תכונה מסורתית ומושרשת בארצות הבלקן.

אמנותו נדירה כיום, כשהפולקלור במרבית ארצות אירופה מיוצר בי כוונה תחילה. כלי הקרמיקה הכפריים, הציור על זכוכית, הם מוצר תעשייה, הבוחרת נושאים שאיבדו מתוכנם ומתחשבת עם הנוסטלגיה ל"אמנות ראשונית". דוגמא מובהקת ליצור כזה יכולים לשמש שירי "הרור עים", "הדייגים", "הכורמים" וריקודיהם בארץ.

שיגרת חיי הכפר, כמקור כח ור המשכיות, ולא נושאים הנראים לעולם תחיצוני "כפסטורליים" הם מקור יצירתו של יונש. הצגתם בכח עז, בי שמה ובאמונה עושה את עבודתו לאמנות עממית בעלת איכות גבוהה.

מרטין יונש הוא איכר-צייר, במשפחת איכרים, בכפר היוגוסלבי קובצ'יצה. בבית המלאכה של אביו (פרוץ לעורות עזים), שמע בילדותו מפיו זקני הכפר סיפורים ארוכים שנחרגו בדמיונו לתמונות ולצבעים. יונש מצייר, בעיקר בשעותיו הרפואות, את מראות הכפר, חיי ה"שיגרתיים" ואגדותיו.

עבודתו היא אמנות עממית מובהקת: זהו עיצוב אמנותי של איכר ובעל מלאכה, כגון עיצוב של חפצי בית (רהיטים מצוירים), תלבושות עממיות, מזבחות בית (איקונים) וכו'. בעבודות אלה ממשיכים להיות נושאים קלאסיים של האמנות על סגנון נותיה השונים, כשהנאיביות ממלאת את מקומה של דרך ההבעה האקדמית, על חוקיה.

בעבודותיו של יונש אתה מוצא מוטיבים של בעל מלאכה, התמסרות לפרטים בעיצוב חפצי הבית וחל-